

Norris J. Chumley

Tainele Rugăciunii lui Iisus

Trăind prezența lui Dumnezeu:
pelerinaj în inima unei străvechi spiritualități

Traducere de Dragoș Dâscă

Ediția a II-a revizuită

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfintitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
2014

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHUMLEY, NORRIS J.

Tainele rugăciunii lui Iisus / Norris J. Chumley ;
trad. de Dragoș Dâscă. - Ed. a 2-a, rev. - Iași : Doxologia,
2014

ISBN 978-606-666-332-8

I. Dâscă, Dragoș (trad.)

2

© Norris J. Chumley, *Mysteries of the Jesus Prayer, Experiencing the Presence of God and a Pilgrimage to the Heart of an Ancient Spirituality* (2011), Harper Collins Publishers.

© DOXOLOGIA, 2012
ISBN 978-606-666-332-8

Cuprins

Cuvânt înainte	9
Introducere	15
I.	
Puterea Rugăciunii lui Iisus	19
II.	
Tradiția vie a Rugăciunii lui Iisus. Mănăstirile „Sfântul Antonie” și „Sfânta Ecaterina”	37
III.	
Puterea schimbătoare de viață a unei rugăciuni scurte	58
IV.	
Rugăciunea lui Iisus în Sfântul Munte. Mănăstirile din Muntele Athos	72
V.	
Istoria Rugăciunii lui Iisus	94
VI.	
Rugăciunea lui Iisus în bisericile pictate din România	108
VII.	
Pe urmele Rugăciunii lui Iisus în Peșterile din Kiev	132
VIII.	
Rugăciunea lui Iisus în marea Rusie	150
Epilog	173

O teologie în adevăratul sens al cuvântului

Două din cele mai importante aspecte ale rostirii Rugăciunii lui Iisus sunt contemplația și liniștirea. Scopul contemplației creștine este de a-L experia direct pe Dumnezeu, de a te pune în prezența Dumnezeirii. În multe religii există numeroase forme de contemplație, însă în creștinism contemplația este semnificativ diferită, fiindcă Prezența pe care creștinii o caută în contemplație nu este o abstracție sau o idee frumoasă, ci este Iisus Hristos Cel întrupat, Dumnezeu Fiul, cea de-a doua Persoană a Sfintei Treimi, Care, așa cum spune Biblia, S-a coborât din cer și a devenit om pentru mântuirea lumii.

În textele mistice, liniștirea (sau tăcerea) apare adesea sub numele său grec, *hesychia*. Este o formă de rugăciune și meditație, însă, de asemenea, și o conștiință sporită în care te scufunzi în harul lui Dumnezeu. Cei care au experiat-o spun că această stare este greu de atins și de nedescris.

Cât despre Rugăciunea lui Iisus, ea conține o teologie deplină în sine, pentru a-l parafraza pe Părintele Lazăr, un monah de la Mănăstirea Sfântul Antonie din Egipt. Iată ce înțelege Părintele Lazăr despre părțile care constituie Rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul”:

Iisus este forma grecească a numelui aramaic și ebraic *Yeshua*, care înseamnă „mântuire”. Este înrudit cu un alt nume ebraic, *Yaboshua*, care înseamnă „Domnul Care este mântuire”.

Hristos vine din cuvântul grec *Christos* care înseamnă „cel uns”. Forma ebraică a acestui cuvânt este *Messias*.

Fiul lui Dumnezeu este interpretat ca atare. Iisus este cea de-a doua Persoană a Sfintei Treimi, născut de Dumnezeu Tatăl. El S-a coborât din ceruri pentru mântuirea lumii și a fost născut de Sfânta Fecioară Maria. El este Fiul lui Dumnezeu și fiul Mariei, deplin Dumnezeu și deplin om. Așa cum este întotdeauna cazul când se încearcă explicarea dogmei Treimii, ne aflăm într-o zonă de sfântă taină pe care nici o minte nu o poate înțelege.

Ai milă de mine, păcătosul. Grecesul pentru „Doamne, miluiește”, *Kyrie eleison*, este una din cele mai vechi rugăciuni ale liturghiei creștine. Este luată din pilda fariseului și a vameșului, Evanghelia după Luca (18, 10-14). Doi oameni intră în Templul din Ierusalim. Fariseul merge în față, unde Îi mulțumește lui Dumnezeu „că nu sunt ca ceilalți oameni” (v. 11). Apoi, fariseul enumeră toate lucrurile mărețe pe care le face, ca și cum ar încerca să Îl impresioneze pe Dumnezeu. Cât despre vameș, el stă în spatele Templului și nici măcar nu-și ridică ochii; în schimb, își lovește pieptul cu pumnul și zice: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului” (v. 13). Această ultimă expresie din Rugăciunea lui Iisus este o recunoaștere a nereușitelor personale, greșelii și bolii spirituale; este un act de pocăință și o cerere prin care se imploră

mila și iertarea lui Dumnezeu. Este, de asemenea, o rugăciune pe care Dumnezeu o ascultă, căci așa cum explică Mântuitorul ucenicilor Săi după povestirea acestei pilde: „Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înalța” (v. 14).

Mulți oameni practică Rugăciunea lui Iisus timp de o jumătate de oră sau cincisprezece minute pe zi și pentru ei aceasta poate fi o experiență revelatoare. Pentru cei care o practică mai multe ore pe zi, într-o perioadă mai lungă de timp, este o altă chestiune. Așadar, ea poate restructura șabloane de gândire adânc împământenite, poate desprinde pe oameni din viața lor obișnuită pentru ca astfel să poată fi în comuniune cu Dumnezeu. Desigur, nu a fost un accident faptul că marii practicanți ai Rugăciunii lui Iisus nu au putut duce vieți obișnuite (prin aceasta mă refer la a trăi într-un mediu urban, obligat să mergi dimineața la serviciu și nevoit să te descurci cu numeroasele obligații față de familie, prieteni, colegi de serviciu, clienți și șefi).

Așadar, în privința a ceea ce urmează, vreau să clarific faptul că nu scriu pentru oameni care au de gând să adopte practica ascetică a rugăciunii neîntrerupte. Mă gândesc numai la cei mulți aflați în căutarea unei practici de rugăciune care îi poate ajuta să-și concentreze atenția, să-și adâncească percepția lucrurilor duhovnicești și să potolească nenumăratele distrageri care atât de adesea ne îndepărtează de pacea și trezvia duhovnicească.

Să începem.

VI

Rugăciunea lui Iisus în bisericile pictate din România

România înseamnă ospitalitate. Cred că românii sunt printre cele mai afectuoase și primitoare popoare de pe pământ. Am fost tratați ca niște regi în fiecare clipă a vizitei noastre în țara lor.

Întotdeauna am asociat România cu Conte Dracula și cu comunismul (care, desigur, sunt parte a istoriei lor), însă acestea, așa cum am descoperit, nu sunt decât niște urme foarte vagi. Mai mult, căderea comunismului în 1989 a însemnat sfârșitul multor decenii de opresiune: acum România este în plină floare datorită independenței sale politice, iar românii sunt un popor foarte vesel. Am văzut în România ferme înstărite, sate cu case care aveau acoperișuri de paie, două orașe moderne și am fost primiți cu multă afecțiune și ospitalitate oriunde am mers.

Părintele John McGuckin are un cerc larg de prieteni și colegi acolo fiindcă a fost pregătit pentru preoție și hirotonit în România. Prietenia Părintelui John cu România a început pe când lucra la doctoratul său în istorie bisericească. Deși este irlandez și a crescut în Anglia,

VI

Rugăciunea lui Iisus în bisericile pictate din România

România înseamnă ospitalitate. Cred că românii sunt printre cele mai afectuoase și primitoare popoare de pe pământ. Am fost tratați ca niște regi în fiecare clipă a vizitei noastre în țara lor.

Întotdeauna am asociat România cu Conte Dracula și cu comunismul (care, desigur, sunt parte a istoriei lor), însă acestea, așa cum am descoperit, nu sunt decât niște urme foarte vagi. Mai mult, căderea comunismului în 1989 a însemnat sfârșitul multor decenii de opresiune: acum România este în plină floare datorită independenței sale politice, iar românii sunt un popor foarte vesel. Am văzut în România ferme înstărite, sate cu case care aveau acoperișuri de paie, două orașe moderne și am fost primiți cu multă afecțiune și ospitalitate oriunde am mers.

Părintele John McGuckin are un cerc larg de prieteni și colegi acolo fiindcă a fost pregătit pentru preoție și hirotonit în România. Prietenia Părintelui John cu România a început pe când lucra la doctoratul său în istorie bisericească. Deși este irlandez și a crescut în Anglia,

VI

Rugăciunea lui Iisus în bisericile pictate din România

România înseamnă ospitalitate. Cred că românii sunt printre cele mai afectuoase și primitoare popoare de pe pământ. Am fost tratați ca niște regi în fiecare clipă a vizitei noastre în țara lor.

Întotdeauna am asociat România cu Conte Dracula și cu comunismul (care, desigur, sunt parte a istoriei lor), însă acestea, așa cum am descoperit, nu sunt decât niște urme foarte vagi. Mai mult, căderea comunismului în 1989 a însemnat sfârșitul multor decenii de opresiune: acum România este în plină floare datorită independenței sale politice, iar românii sunt un popor foarte vesel. Am văzut în România ferme înstărite, sate cu case care aveau acoperișuri de paie, două orașe moderne și am fost primiți cu multă afecțiune și ospitalitate oriunde am mers.

Părintele John McGuckin are un cerc larg de prieteni și colegi acolo fiindcă a fost pregătit pentru preoție și hirotonit în România. Prietenia Părintelui John cu România a început pe când lucra la doctoratul său în istorie bisericească. Deși este irlandez și a crescut în Anglia,

în timpul ultimului an al programului său doctoral a studiat în România. Acel singur an de cercetare s-a extins la trei ani, mare parte din ei petrecuți la Mănăstirea „Sfânta Ana”, cunoscută de asemenea și ca Rohia, aflată în provincia românească nordică, Transilvania. La Sfânta Ana și-a început formarea pentru viața religioasă și aici a fost hirotonit diacon. Până în această zi este cu drag numit „fiu” de monahii obștii de la „Sfânta Ana”.

Mănăstirea Brâncoveanu

Am aterizat în București târziu și epuizați, ceea ce era tipic pentru acest proiect. Părintele Daniel, gazda noastră în România, ne-a dus într-un oraș micuț din apropiere, Ploiești, unde fuseseră rezervate camere pentru noi la Hotelul Central. Foarte obosiți, dar totodată și foarte flămânzi, ne-am târât în restaurantul hotelului, unde personalul ne pregătise un ospăț românesc tradițional, care includea sarmale, mezeluri de casă, delicii din cartofi și *țuică*, o băutură foarte tare făcută de casă, înrudită cu vodca, distilată din prune sau alte fructe de sfârșit de sezon. Am aflat că fiecare țară are propria ei varietate: italienii o numesc *grappa*, grecii *uzo*, turcii *raki*. Este foarte tare, dar am învățat să savurez doar câte o mică înghițitură din ea.

În dimineața următoare, după ce ne-am întărit cu un mic dejun constând din chiftele, mai multe mezeluri și multe cești de cafea, am urcat cu toții într-un microbuz către Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus, un drum de șase ore. În România distanțele sunt mari, orașele puține și la mare distanță unul de altul, iar autostrăzi aproape că nu există. Prin urmare, călătoria